

OBSAH.

Úvod.

Str.

Všeobecný zájem o otázky mezinárodního obchodu — především praktický. Obtíže theoretického rozboru. Povaha tohoto pojednání .. 3

I. Pojem mezinárodních směn.

Stále rostoucí hospodářský význam státních hranic. Rozdíl mezinárodních a domácích směn pro theorii dán nepohyblivostí výrobních činitelů za hranice domácího hospodářského celku. Pohyblivost práce a kapitálu je všeobecně omezena na obvod domácího hospodářského celku. Rozdíly v pohyblivosti resp. nepohyblivosti jsou jen relativní. Pro theorii mezinárodního obchodu dostačitelny poměrný rozdíl v pohyblivosti, pokud zabraňuje projevení se účinků soutěže výrobních činitelů na tvoření cen. Směny mezinárodní a směny mezistátní 4

II. Zákon o poměrných nákladech výrobních.

V jednotlivých zemích následkem soutěže výrobních činitelů je v působnosti tendence k souhlasnosti normálních cen zboží s nejvyššími nutnými náklady výrobními. Při směnách mezinárodních, kde není volnosti pohybu výrobních činitelů, tendence tato neplatí. Základní poměry směn těchto analogické směnám mezi jednotlivci. Možná je pouze směna zboží, při jehož výrobě poměr výrobnosti v obou zemích je různý. Nikoli v rozdílu absolutních, nýbrž v rozdílu poměrných nákladů výrobních je základ možnosti a výhodnosti mezinárodních směn. Důsledky plynoucí z principu poměrných nákladů výrobních. Přirozená spojitost dovozu a vývozu. Povšechné vytknutí hospodářských výhod z mezinárodních směn 10

III. Tvoření mezinárodních cen.

Rozdělení výhody z mezinárodních směn — ceny mezinárodní. Hranice jejich kolísání. Abstraktní metoda dalšího postupu. Směny pojímány prozatím ve formě naturální. Nutné zachovávání rovnováhy

směn. Všeobecní činitelé působící na stanovení směnného poměru zboží po otevření obchodu. Náklady výrobní — poměry spotřební. Nej-
jednodušší případ dvou zemí vyrábějících jen dva druhy zboží. Pů-
sobení snížení ceny a zvětšení množství zboží, jež nastanou po otevření
obchodu, na spotřební poměry. Stanovení nové jednotné ceny za
rovnováhy obchodu. Změna poměrů vede k příslušné změně cen a sta-
novení nové rovnováhy. Působnost síly vzájemné poptávky mezinárodní.
Směny mezi velikou a malou zemí. Stanovení cen u zboží, jež země sama
vůbec není schopna vyráběti. Dvě země vyměňující více druhů zboží.
Výměna zboží mezi více než dvěma zeměmi, Změny ve výrobních
nákladech za různého objemu výroby. Působení omezení volné soutěže.
Překážky volného pohybu zboží 16

IV. Peníze při směnách mezinárodních.

Všeobecné užívání peněz. Povaha peněz s čistě hospodářského
hlediska. Zlato moderním penízem mezinárodním a zároveň zbožím.
Tvoření jeho ceny jako zboží v zemích se zlatými doly a v zemích bez
zlatých dolů. Význam zlata pro vyrovnávání diferencí u mezinárodních
směn a pro zachování rovnováhy jejich. Souvislost mezi množstvím
zlata v zemi a výší všeobecné hladiny cen. Působnost mezinárodních
převodů zlata na ceny. Ricardovo základní pravidlo o rozdělení zlata
mezi jednotlivé země působením obchodu. Základní pravidla mezi-
národních směn nemění se všeobecným užíváním peněz. Omezení
přímého vztahu mezi množstvím zlata a všeobecnou hladinou cen
v zemi. Na čem všeobecně závisí cena zlata v zemi. Zachovávání
rovnováhy směn země s měnou stříbrnou a papírovou. Jak se jeví
výhody z mezinárodního obchodu 30

V. Složky platební bilance.

Tržební bilance. Mezinárodní hospodářské převody hodnot mimo
zboží. Platební bilance a její hlavní činitelé: mezinárodní pohyby
zboží — způsob oceňování; platy za služby sprostředkovatelské, zvláště
dopravní; mezinárodní pohyby kapitálové, jejich prameny a působení
na platební bilanci; výdaje cizinců; vystěhovatelství; vydání vlády
za hranicemi; jednotlivé mimořádné položky 43

VI. Vyrovnávání mezinárodních závazkův a pohledávek.

Peněžní trh.

Všechny pohledávky za cizinou a závazky do ciziny jeví se vý-
platami částek peněžních. Placení pomocí zahraničních směnek.
Směnky zbožím. Směnečné kursy. Země s touže měnou. Země s růz-
nými zlatými měnami. Pohyby směnečných kursů. Pari. Body zlata.
Arbitráž směnečná. Směnky zahraniční nástrojem úvěru. Jejich

úroková míra. Působení překážek volného pohybu zlata na směnečné kursy. Směnečné kursy zemí s měnou stříbrnou a papírovou. Výše směnečných kursů výrazem okamžitého stavu platební bilance země. Zachovávání rovnováhy mezinárodních směn prostřednictvím peněžního trhu. Samočinná regulační síla směnečných kursů. Působení poměrů krátkodobého úvěru. Diskontní politika cedulových bank. Účinek organisace světového peněžního trhu 49

VII. Úvěr mezinárodní. Platební a tržební bilance.

Vyrovnávání porušené rovnováhy mezinárodních směn. Význam mezinárodního úvěru v tomto směru. Krátkodobý úvěr; jeho prameny a působení. Dlouhodobý úvěr; trvalé zadlužení mezinárodní. Jeho účinky a meze. Všeobecný národohospodářský význam aktivní a pasivní platební bilance. Význam aktivnosti a pasivnosti tržební bilance. Souvislost vývozu a dovozu. Všeobecné hledisko na umělé překážky pohybů zboží, zejména cla 64

VIII. Dodatek: K historii theorie směn mezinárodních.

Zahraničný obchod upravován záhy mocí státní. Balance of bargains system v Anglii. Převrat počátkem nového věku. Nová národní hospodářská politika: merkantilismus. Nauka o obchodní bilanci. Počátky její v Anglii ke konci 16. století. Misselden — Stafford. Založení Východoindické Společnosti. Další vývoj nauky o obchodní bilanci. Mun — Child — Locke — Davenant. Lepší poznání povahy hospodářské směny a povahy peněz. Barbon — North — Petty — Steuart — Hume — Harris. Nauka o obchodní bilanci ve Francii, — v Německu. A. Smith — Foster — D. Ricardo: Poměrné náklady výroby; rozdělení drahých kovů působením mezinárodního obchodu. Senior. James Mill — J. St. Mill: Určení cen silou mezinárodní vzájemné potávkvy. Cairnes — Goschen — Soetbeer — Heiligenstadt. — Bastable — Edgeworth — Nicholson — Cournot — Sidgwick — Cherbuliez — Mangoldt 71

